

CN PAC

Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii

Organizația Internațională a Muncii
Programul Internațional pentru
Eliminarea Muncii Copilului

ESTE BINE SĂ MUNCESC?

Broșură despre munca copilului în Moldova
pentru adolescenți de la 13 la 18 ani

Chișinău, 2006

Copyright © Organizația Internațională a Muncii 2006

Publicațiile Organizației Internaționale a Muncii se bucură de drepturi de autor, conform Protocolului 2 al Convenției Universale privind Drepturile de Autor

*Coordonator editorial Haraz Svetlana
Publicat în Republica Moldova*

Finanțarea pentru elaborarea acestei broșuri a fost oferită de Departamentul Muncii al Statelor Unite ale Americii (USDOL) și Guvernul Republicii Federale Germania. Ea nu reflectă neapărat opiniile și politica USDOL și a Guvernului german, iar menționarea denumirilor de mărci, produse comerciale sau organizații nu implică aprobarea lor de către Guvernele american și german.

„Exploatarea minorilor, folosirea lor în activități care le-ar dăuna sănătății, moralității sau care le-ar pune în primejdie viața ori dezvoltarea normală sînt interzise”

Constituția Republicii Moldova, art. 50, 1994.

- Vrei să te informezi mai bine despre drepturile tale?
- Vrei să te informezi despre munca copilului și traficul de copii?
- Vrei să știi care sînt muncile pe care le poți îndeplini fără a-ți expune viața pericolului?
- Vrei să cunoști riscurile și consecințele implicării în muncă a copiilor?
- Vrei să ajuți copiii care muncesc din greu?

Atunci această broșură este pentru tine!

- Muncești alături de adulți?
- Crezi că ești deja matur și poți munci pentru a-ți ajuta părinții?
- Nu ai absolvit școala, dar vrei să muncești pentru a câștiga bani?
- Te obligă vreun adult să-l urmezi, promițîndu-ți un loc de muncă „bine plătit”?
- Ești convins că doar în străinătate poți duce o viață bună?
- Ești obligat de cineva să muncești din greu?

Atunci această broșură este și pentru tine!

TRAFICUL ȘI MUNCĂ COPILULUI, EXISTĂ ORI BA?!

- *ce știi deja despre traficul de copii și munca copilului?*
- *copilul muncește doar în familia sa?*
- *ce vîrstă are copilul despre care vorbim cînd ne referim la munca copilului?*
- *e vorba de băieți sau fete, sau de unii și de alții?*
- *despre ce fel de muncă este vorba?*
- *se poate întîmpla doar în Moldova sau și peste hotare?*
- *munca copilului este și atunci cînd serviciul prestat de copil este remunerat?*
- *copilul care muncește este bine tratat? locuiește acasă la el? merge la școală?*

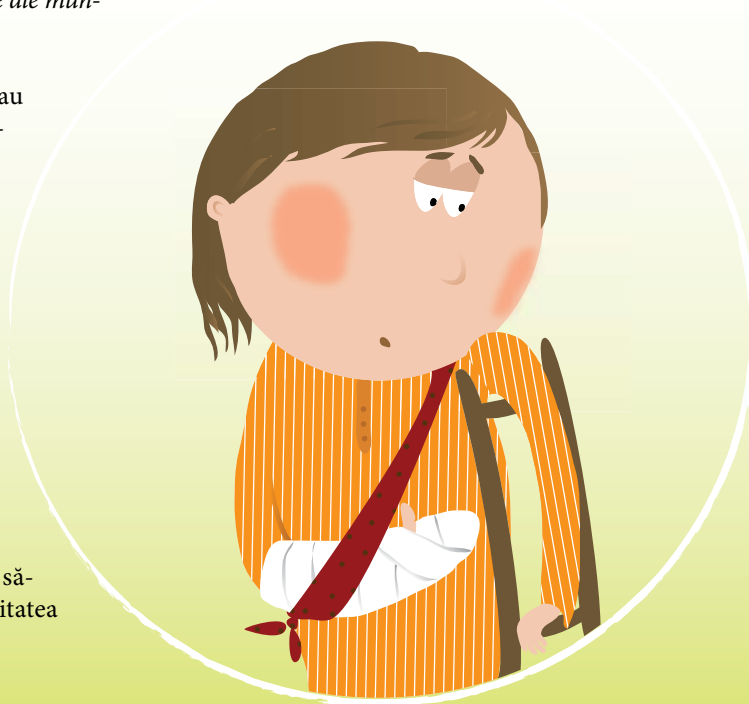

DECI, CE ESTE MUNCA COPILULUI?

Munca copilului este orice activitate economică, desfășurată de copil, care-l privează de copilărie, de potențialul și demnitatea sa și care îi dăunează dezvoltării fizice, psihologice și morale.

Republica Moldova s-a angajat să elimine, în mod prioritar, cele mai grave forme ale muncii copilului, care includ:

- a) Toate formele de sclavie sau practici similare, în care copiii muncesc împotriva voinței lor pentru beneficiul adultului;
- b) Traficul, când un copil este vândut, transportat într-o altă localitate pentru exploatare sexuală și prin muncă;
- c) Utilizarea unui copil în scopul oferirii serviciilor sexuale contra plată și pornografie;
- d) Utilizarea unui copil în scopul unor activități ilicite;
- e) Munci periculoase pentru sănătatea, securitatea și moralitatea copilului.

De exemplu, muncile care se efectuează:

- *sub pământ, sub apă, la înălțimi periculoase sau în spații restrânse;*
- *cu mașini, materiale sau instrumente periculoase;*
- *cu substanțe periculoase;*
- *în condiții de temperatură prea înaltă sau prea joasă, cu mult zgomot sau vibrații;*
- *pe parcursul mai multor ore sau în timpul nopții;*
- *la sediile patronului, unde copilul este reținut nejustificat.*

Nu toate activitățile economice în care participă copiii au efect negativ. Există și unele *munci ușoare*, care contribuie la dezvoltarea ta. Muncile ușoare nu dăunează sănătății tale și nu-ți pun viața în pericol. Ele nu-ți afectează frecvența școlară și calitatea studiilor (muncile ușoare pot fi parte din programele de formare profesională). Aceste munci nu-ți răpesc din timpul destinat odihnei și distracției cu prietenii.

CE ESTE TRAFICUL DE COPII?

Traficul de copii este retragerea copilului din mediul său, transportarea în altă localitate (fie că în Moldova sau în afara țării) și exploatarea lui sexuală și prin muncă.

GÎRBOVIT DE MUNCĂ LA 16 ANI

Am lucrat de mic copil, cam de când aveam 10 ani, la cota de pământ a familiei sau mergînd cu ziua la oamenii din sat. Nu prea am mers la școală, trebuia să muncesc...Nu de mult m-am întors din Polonia. Am fost acolo împreună cu mama și sora mai mică. Să nu credeți că am fost în excursie: ne-am dus cu mama să cîștigăm bani. Cum am ajuns acolo? Am plecat împreună cu o doamnă care ne-a promis că o să cîștigăm acolo mulți bani, o să vindem la piață. Am mers cu mașina proprie a doamnei, un „Opel” de culoare argintie. Cînd treceam hotarele, spunea că mergem în ospetie la cineva. Dar, cînd am ajuns, ne-a ținut închiși într-o casă de la marginea orașului 2 zile, iar apoi ne-a obligat să cerșim. Eu ședeam toată ziua într-un cărucior pentru invalizi și în fiecare zi, adunam vreo 70-80 de zloti (aproximativ 370 lei moldovenești). Mama cu sora mai mică cerșeau la o altă intersecție, șezînd pe asfaltul rece toată ziua.

Seara toți banii îi lua cea care ne-a adus în Polonia. Într-o zi, am încercat să ascundem niște bani, ca să putem fugi acasă, dar femeia i-a găsit. Atunci, a bătut-o pe mama, iar mie mi-a dat un pumn în cap. A fost foarte rău: eram bătută, numiți cu diferite cuvinte urite. Mai tot timpul eram flămînzi. Am cerșit jumătate de an în ploaie, soare, frig. Acasă ne-am întors datorită poliției...

La vîrsta mea sînt deja gîrbovit și prea obosit.

Costel, 16 ani

CUM SE ÎNTÂMPLĂ TRAFICUL DE COPII?

Traficul de copii decurge în mai multe etape, după cum urmează:

1. Recrutarea prin înșelăciune

...Am plecat împreună cu o doamnă care ne-a promis că o să câștigăm acolo mulți bani, o să vindem la piață.

2. Transportarea

...Am mers cu mașina proprie a doamnei, un „Opel” de culoare argintie. Când treceam hotarele spunea că mergem în oșpeție la cineva.

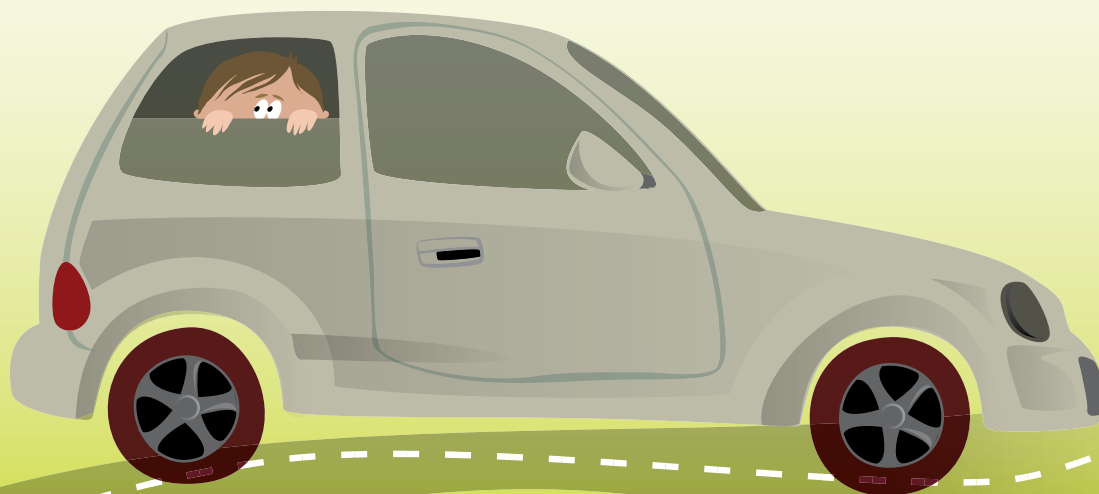
3. Exploatarea sexuală și prin muncă

...Dar, când am ajuns, ne-a ținut închiși într-o casă de la marginea orașului 2 zile, iar apoi ne-a obligat să cerșim.

4. Evadarea

...Într-o zi, am încercat să ascundem niște bani, ca să putem fugi acasă, dar femeia i-a găsit. Atunci, a bătut-o pe mama, iar mie mi-a dat un pumn în cap... Acasă ne-am întors datorită poliției.

În fiecare an zeci de copii din Moldova, băieți și fete, sînt traficați cu scopul de a fi puși la muncă forțată, la cerșit, prostituție, furat și vânzare de droguri.

DE CE MUNCA COPILULUI?

Există zeci de motive pentru care copilul ajunge să muncească. Iată unele din ele. Discută-le cu prietenii tăi, părinții, profesorii. Ai putea găsi și alte motive.

- Nu toți copiii își cunosc drepturile, de aceea nu le pot apăra. Ei nu cer acte de la angajatori (acorduri, contracte, asigurări, carte de muncă) și sînt exploatați cu ușurință;
- Munca copiilor este mai ieftină decît a adulților;
- Copiii nu denunță abuzurile și riscurile la care sînt expuși;
- Copiii cred promisiunilor făcute de adulți;
- Uneori, părinții le cer copiilor să-i ajute în gospodărie și la unele munci periculoase, chiar dacă copiii nu au suficient timp pentru activități școlare;
- Dacă părinții sînt bolnavi, au probleme cu alcoolul sau au plecat la munci în străinătate, copiii sînt nevoiți să preia unele responsabilități ale adulților;
- Uneori, copiii vor să aibă propriii bani de buzunar și abandonează școala pentru a munci;
- Unii copii cred sincer în „poveștile” traficantilor despre o viață mai bună doar în țările străine;
- Părinții nu înțeleg valoarea studiilor, preferînd ca copiii lor să le urmeze exemplul și să meargă la muncă, nu la școală.
- Uneori, copiii renunță să-și continue studiile, deoarece nu cred că ele le vor oferi oportunități de muncă decentă în viitor.

PENTRU UN VIITOR MAI BUN, TREBUIE SĂ ÎNVEȚI ACUM

Mulți semeni de-ai tăi se gîndesc să abandoneze școala în favoarea unor venituri rapide. Dacă ei neglijează studiile pentru că muncesc în anii de școală, neglijează și șansa de a avea o profesie și acces la o muncă decentă în viitor! În timpul discuției, poți folosi următoarele argumente pentru a-ți convinge prietenii să-și continue studiile.

Argumentul 1

Trebuie să fii pregătit/ă fizic pentru a munci

Tu crești încă, te dezvolti, ești în faza de pregătire pentru o viață de adult. Un efort fizic continuu te obosește și nu-i permite organismului tău să se dezvolte normal: copiii ce muncesc sînt mici de statură, scheletul lor poate să se deformeze din cauza eforturilor fizice depuse.

Argumentul 2

Copiii sînt expuși la mai multe riscuri decît adulții care efectuează aceleași lucrări

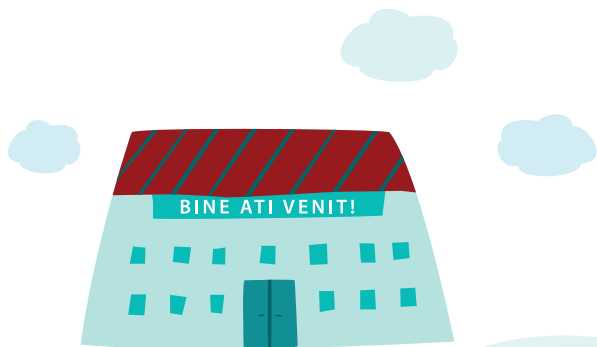
Dacă muncești cu mașini, utilaje, în mediu periculos, la înălțimi, trebuie să fii foarte atent/ă la orice mișcare. Atenția și abilitățile tale de concentrare sînt mai slab dezvoltate decît ale unui adult și ești expus/ă unui risc mai mare de accidentare.

Argumentul 3

Fiind copil, poți fi mai ușor exploatat/ă și abuzat/ă decît un adult

Chiar dacă ești puternic/ă pentru vîrsta ta, poți să fii brutalizat/ă și forțat/ă să faci anumite lucruri, pe care un adult nu le-ar face. Dacă nu cunoști bine angajatorul, ai putea afla prea tîrziu că ai nevoie de protecție.

Argumentul 4

Munca copilului nu te pregătește pentru o muncă decentă în viitor.

Educația este o investiție, biletul pentru alte oportunități în viață. Cu cât mai mult rămii în școală, cu atât mai multe posibilități vei avea să obții o muncă bine plătită. Calitatea muncii tale în viitor, salariul tău, libertatea de a-ți alege o profesie, sînt direct legate de eforturile pe care le depui în școală acum.

Argumentul 5

Dacă vrei să-ți ajuți părinții, „alege școala”

Ai putea să fii foarte mîndru/ă că aduci ceva bani acasă și contribui la bunăstarea familiei. Aceasta nu va dura mult, pentru că, abandonînd școala, îți reduci șansele de a satisface necesitățile familiei și ale copiilor tăi în viitor.

Argumentul 6

Nu există „rai” în străinătate

Traficantul, angajatorul este cointerestat să-ți descrie oportunități de lucru fabuloase pentru ca să te convingă să-l urmezi și să dețină controlul total asupra ta. Există multe cazuri cînd copiii din Moldova, care erau siguri că nu sînt în situații de risc de a fi traficați precum alți copii, au ajuns în situații dificile.

AI PRIETENI CARE MUNCESC?

AI CONSIDERAT MUNCA COPIILULUI O PROBLEMĂ?

EȘTI GATA SĂ-ȚI AJUȚI SEMENII IMPLICAȚI ÎN MUNCA COPIILULUI?

Există câteva lucruri pe care le poți face pentru a-ți ajuta prietenul/a care este implicat/ă în munca copilului:

- *Discută cu el/ea pentru a afla care-i sînt problemele. Vorbește-i despre drepturile sale și dă-i această broșură;*
- *Asigură-ți prietenul/a că face parte din grup și că nu îl/o vei lăsa să se izoleze;*
- *Invită-ți prietenul/a la Centrul Comunitar pentru Copii și Tineri la care mergi și tu;*
- *Oferă-i ajutorul tău la pregătirea temelor și însușirea materialului nou;*
- *Dacă este posibil, acordă-i sprijin în negocierea cu părinții, astfel ca aceștia să-i ofere timp pentru școală și joacă și să nu-l/o implice în munci periculoase;*
- *Semnaleză cazul copilului implicat în munca copilului la instituțiile care-l pot ajuta.*

APĂRĂ-ȚI DREPTUL DE A FI COPIL!!!
DREPTURILE TALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Conform legislației Republicii Moldova, nimeni nu are voie să te angajeze la lucru, dacă nu ai împlinit vârsta de 15 ani.

Poți obține prima slujbă la 16 ani, însă este posibil să închei un contract de muncă cu un an mai devreme, dacă ai **acordul scris al părinților** sau al reprezentanților legali și dacă această muncă nu este dăunătoare sănătății, dezvoltării, instruirii și pregătirii tale profesionale.

Dacă ai vârsta de 15-16 ani, nimeni nu are dreptul să te oblige să lucrezi mai mult de cinci ore pe zi și mai mult de 24 de ore pe săptămână .

Dacă ai între 16 și 18 ani, durata timpului de muncă nu trebuie să depășească șapte ore pe zi și 35 de ore pe săptămână.

Copiii nu au voie să lucreze noaptea, să facă muncă suplimentară sau să fie reținuți la sediul angajatorului.

În Moldova este interzisă folosirea muncii copiilor (persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani) la:

- *Lucrări în condiții grele de muncă, vătămătoare și periculoase;*
- *Lucrări subterane;*
- *Lucrări care pot să aducă prejudiciu sănătății sau integrității morale a copiilor (jocurile de noroc, lucrul în localurile de noapte, producerea, transportarea și comercializarea băuturilor alcoolice, articolelor din tutun, preparatelor narcotice și toxice).*

Potrivit Legii învățămîntului, 1995 „durata învățămîntului general obligatoriu este de 9 ani. Frecventarea obligatorie a școlii încetează la sfîrșitul anului de învățămînt în care elevul atinge vârsta de 16 ani”, vîrstă care în Republica Moldova constituie vîrsta minimă de angajare.

CINE TE POATE AJUTA?

Poți solicita ajutor sau informații de la:

<i>Instituția</i>	<i>Pe cine poate ajuta instituția?</i>
<i>Direcția asistență socială și protecția copilului din raion (983 – telefonul pentru urgențe)</i>	Copiii implicați în munca copilului sau în situații de risc
<i>Inspectoratul Teritorial al Muncii din raion</i>	Copiii angajați ilegal la întreprinderi înregistrate sau persoane fizice
<i>Centrul comunitar pentru copii și tineri</i>	Copiii implicați în munca copilului sau în situații de risc, pentru a participa în activități pentru copii și tineri
<i>Asistentul social de la Primărie</i>	Familia copiilor implicați în munca copilului sau în situații de risc, care au nevoie de asistență socială
<i>Cea mai apropiată secție de poliție</i>	Copiii care pot fi implicați în activități ilicite
<i>Medicul de familie</i>	Copiii expuși riscurilor și pericolelor
<i>Profesorul sau psihologul</i>	Copiii care nu frecventează școala sau sînt pe cale de a o abandona
<i>Preotul din localitate</i>	Copiii ce au nevoie de asistență suplimentară

*În caz de necesitate dacă
organizațiile locale nu vor să te ajute
te poți adresa după informație
la organizațiile din Chișinău:*

Direcția Municipală
pentru Protecția Drepturilor Copilului
str. Alexandru Vlăhuță, 3; Tel. (22) 24 27 02

Inspecția Muncii din Republica Moldova
*str. Miron Costin, 17/2;
Tel. (22) 49 94 00*

Inspectoratul Teritorial al Muncii – Chișinău
str. Miron Costin, 17/2; Tel. (22) 49 86 83

Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea
Drepturilor Femeii „La Strada”
*str. 31 August, 82, b. 14; Tel. (22) 23 49 06;
linia fierbinte: 080077777*

Agenția națională pentru ocuparea forței de muncă
*str. Vasile Alexandri, 1
Tel. (22) 72 10 03*

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii
str. Calea Ieșilor, 61/2; Tel. (22) 75 88 06; 74 83 78

Design și ilustrații Violeta Dabija
Producere Casa Imago

Este bine să muncesc? Broșură despre munca copilului în Moldova pentru adolescenți de la 13 la 18 ani /
Centrul Naț. de Prevenire a Abuzului față de Copii (CN PAC);
resp. de ed. : Svetlana Haraz. – Ch. : Casa Imago, 2007. – 16 p.

ISBN 978-9975-9845-2-2

6500 ex.

331.526-053.6

E 78